

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

На засіданні кафедри конституційного права
юридичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № ... від «...» 2024 р.)

**СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Конституційна демократія»,
що викладається в межах
другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності № 081 Право**

Назва дисципліни	Конституційна демократія
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців 14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра конституційного права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 08 Право Спеціальність 081 Право
Викладачі дисципліни	Бориславська Олена Марківна, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри конституційного права
Контактна інформація викладачів	кафедра конституційного права, кімн. 507, тел. +3-8-(032)-239-41-61; проф. Бориславська О.М. olena.boryslavska@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять. За попередньою домовленістю можливі додаткові он-лайн консультації через доступні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладачів або дзвонити, ihor.zayats@lnu.edu.ua , +38(067) 789-75-12.
Сторінка дисципліни	
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна покликана поглибити знання студентів з конституційного права, зокрема щодо природи, сутності конституційної демократії, інституційної системи та особливостей її функціонування в країнах усталеної демократичної традиції та в Україні.
Коротка анотація дисципліни	Навчальна дисципліна «Конституційна» є завершальною вибірковою дисципліною спеціальності 081 Право для освітньої-професійної програми «Магістр», яка викладається в 2 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вибіркової дисципліни «Конституційна демократія» є засвоєння студентами знань щодо природи, сутності та інституційного механізму функціонування конституційної демократії в світі та в Україні, формування вмій та навичок розв'язувати складні конституційно-правові проблеми на засадах конституціоналізму та з урахуванням закономірностей функціонування конституційної демократії.

**Література для
вивчення
дисципліни**

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (27.06.2014)
3. Рішення Конституційного Суду України за тематикою курсу

Основна література:

1. Барабаш Ю. Конституційний вимір української демократії (історико-теоретичні нотатки) // Право України – 2014. – №7. – С.137-145.
2. Бориславська О. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз: Монографія. – Харків: Право, 2018. – 384 с.
3. Дайсі А. Вступ до вчення про право конституції // Антологія лібералізму: політико-правничі вчення та верховенство права. – К.: Книги для бізнесу, 2008. – С. 511 – 528.
4. Савчин М. Конституційна демократія: конституційні цінності у дискурсі субстантивної і процедурної демократії. Право України, 2019, №10, С. 40-65.
5. Стецюк П. Основи теорії конституції та конституціоналізму. – Львів: Астролябія, 2003. – 219 с.
6. Graber, Mark A.; Levinson, Sanford; and Tushnet, Mark, "Constitutional Democracy in Crisis?" (2018).
7. Habermas, Jürgen, and William Rehg. "Constitutional Democracy: A Paradoxical Union of Contradictory Principles?" Political Theory, vol. 29, no. 6, 2001, pp. 766–81. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/3072601>. Accessed 23 Dec. 2024.
8. Sajo A. Limiting Government. An Introduction to Constitutionalism. — Budapest, 1999.

Інтернет джерела:

1. Президент України URL: <https://www.president.gov.ua/>
2. Верховна Рада України URL: <http://www.rada.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Конституційний Суд України URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
5. Судова влада в Україні URL: <http://www.court.gov.ua>
6. Єдиний реєстр судових рішень в Україні URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки імені Вернадського <http://archive.nbuv.gov.ua/>

<p>Обсяг курсу</p>	<p>32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ фундаментальні засади, сутність та структуру конституційної демократії; ▪ сутність та співвідношення та форми реалізації національного (народного) суверенітету в умовах конституційної демократії; ▪ конституційні інструменти та засоби недопущення державного свавілля, свавілля більшості та гарантування прав меншин; ▪ методик оцінки діяльності вищих органів державної влади на предмет їх конституційності; ▪ варіанти жорсткого та гнучкого поділу державної влади, що функціонують на практиці; ▪ способи подолання криз в механізмі поділу державної влади України; ▪ сучасні способи поєднання прямої демократії з представницькою та учасницькою, методи недопущення маніпулювання інститутом референдуму; ▪ місце політичних партій та інститутів громадянського суспільства в механізмі конституційної демократії; ▪ причини виникнення та методи подолання кризи конституційної демократії. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ вирішувати складні ситуації, пов'язані з реалізацією національного (народного) суверенітету; ▪ моделювати варіанти балансування публічної влади; ▪ розробляти конституційний дизайн на основі найбільш оптимального варіанту поділу державної влади; ▪ прогнозувати виникнення конституційних конфліктів, моделювати способи їх уникнення та вирішення; ▪ застосовувати конституційні положення з метою ефективного функціонування парламенту та гарантування прав опозиції; ▪ розробляти проекти актів, документів та рішень, необхідних для реалізації конституції, а також у ході правозахисної діяльності.

Ключові слова	Конституція, конституційна демократія, конфлікт, поділ влади
Формат курсу	Очний Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фундаментальні засади, сутність та структура конституційної демократії 2. Національний (народний) суверенітет. 3. Правління більшості та гарантування прав меншин 4. Обмежене правління: інституційний та процедурний аспекти. Роль поділу влади. Належна юридична процедура. 5. Інститути прямої та учасницької демократії 6. Моделі поділу влади в конституційній демократії: особливості, закономірності 7. Політичні партії та інститути громадянського суспільства 8. Криза конституційної демократії
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з конституційного права та конституційно-процесуального права, достатніх для сприйняття категоріального апарату курсу та розуміння його джерел.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – проектно-орієнтоване навчання, спільні розробки, дискусія, дебати, медіація).
Необхідне обладнання	Комп'ютер та мультимедійний проектор в аудиторії. Вивчення курсу передбачає використання загальноживаних комп'ютерних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50; • залік (залікове модульне завдання): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50.

	<p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового завдання. При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку</p>	
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>